بسم الله الرحمن الرحیم

معیارهای انتخاب مناطق تحت حفاظت به منظور ارتقا اثربخشی شبکه مناطق تحت حفاظت

افشین دانه کار
استاد دانشگاه تهران

دانشگاه شیراز- ۲۴ اردیبهشت ۱۴۰۴

سیر تاریخی مناطق تحت حفاظت کشور

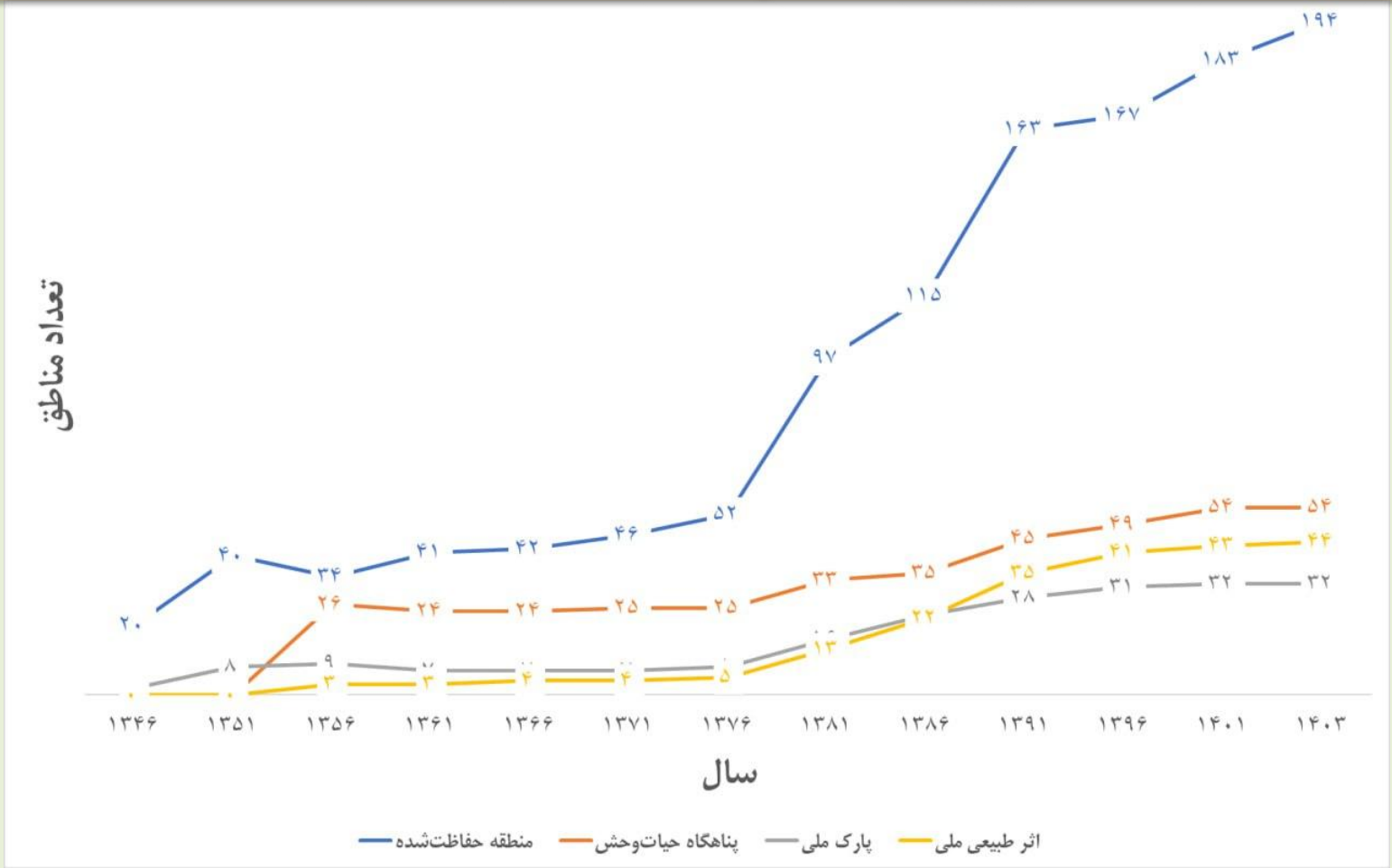

معیارهای انتخاب مناطق تحت حفاظت به منظور ارتقا اثربخشی

افشین دانه کار
دانشگاه تهران

۲۴ اردیبهشت ۱۴۰۴

سیر تاریخی مناطق تحت حفاظت کشور

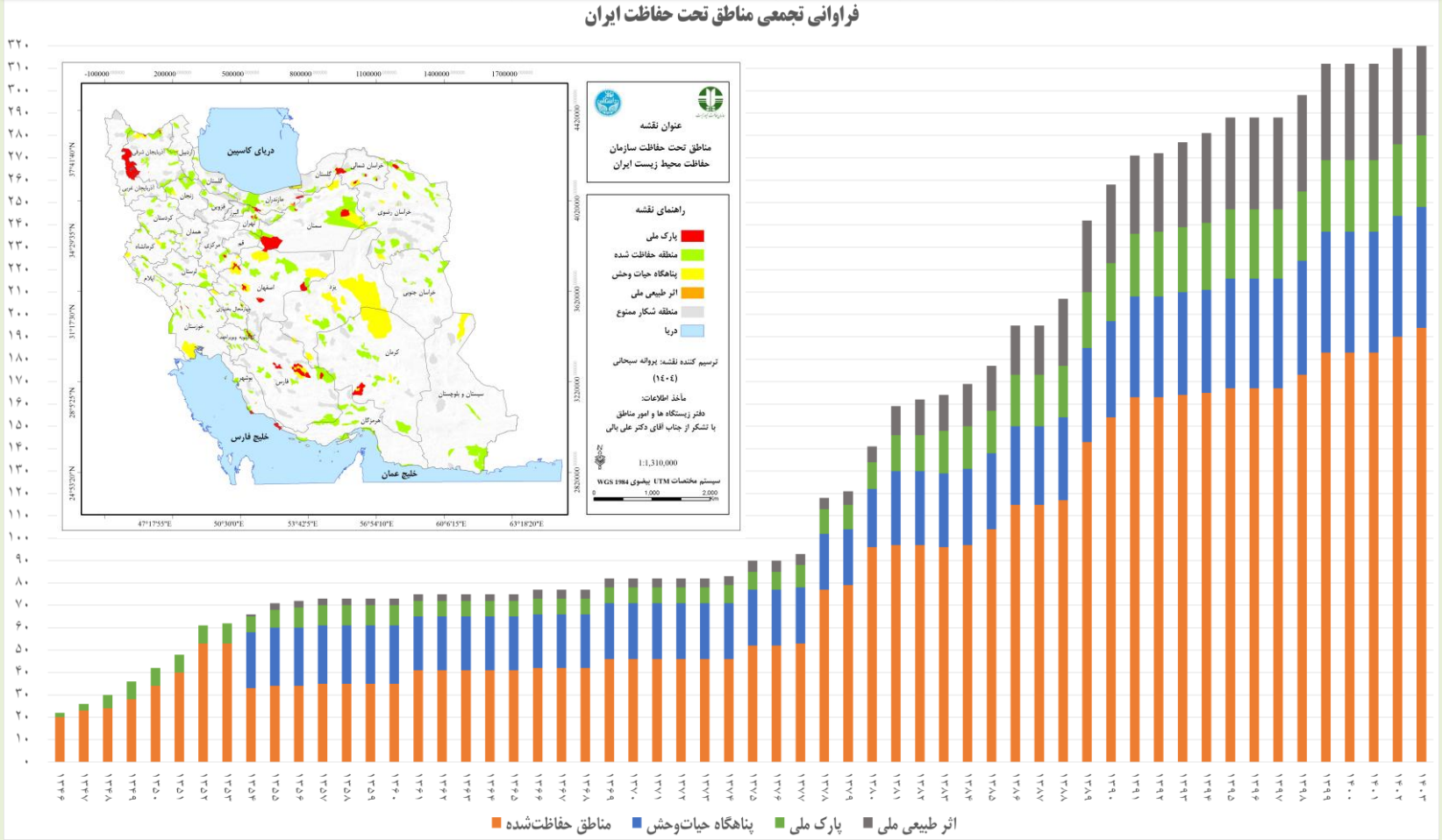

معیارهای انتخاب مناطق تحت حفاظت به منظور ارتقا اثربخشی

افشین دانه کار
دانشگاه تهران

۲۴ اردیبهشت ۱۴۰۴

چالش های اصلی مناطق تحت حفاظت کشور

چالش اول: مأموریت مناطق تحت حفاظت

مواد ۲ تا ۵ آئین نامه اجرایی قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست (مصوب ۱۳۵۴/۱۲/۰۴ هیأت وزیران)

ماده ۲: پارک ملی به محدوده‌ای از منابع طبیعی کشور اعم از جنگل و مرتع و بیشه‌های طبیعی و اراضی جنگلی و دشت و آب و کوهستان اطلاق می‌شود که نمایانگر نمونه‌های برجسته‌ای از مظاهر طبیعی ایران باشد و به‌منظور حفظ همیشگی وضع زندگی و طبیعی آن و همچنین ایجاد محیط مناسب برای تکثیر و پرورش جانوران وحشی و رشد رستنی‌ها در شرایط کاملاً طبیعی تحت حفاظت قرار می‌گیرد.

ماده ۳: آثار طبیعی ملی عبارتند از پدیده‌های نمونه و نادر گیاهی یا حیوانی، اشکال یا مناظر کم‌نظیر و کیفیات ویژه طبیعی زمین یا درختان کهنسال یادگار تاریخی می‌باشند که با منظور داشتن محدوده متناسبی تحت حفاظت قرار می‌گیرد.

ماده ۴ (اصلاحی ۳۰/۰۱/۱۳۷۴): پناهگاه حیات‌وحش به محدوده‌ای از منابع طبیعی کشور اعم از جنگل و مرتع و بیشه‌های طبیعی و اراضی جنگلی و دشت و آب و کوهستان اطلاق می‌شود که دارای زیستگاه طبیعی نمونه و شرایط اقلیمی خاصی برای جانوران وحشی بوده و به‌منظور حفظ و یا احیاء این زیستگاه‌ها تحت حفاظت قرار می‌گیرد.

ماده ۵: منطقه حفاظت‌شده به محدوده‌ای از منابع طبیعی کشور اعم از جنگل و مرتع و دشت و آب و کوهستان اطلاق می‌شود که از لحاظ ضرورت حفظ و تکثیر نسل جانوران وحشی یا حفظ و یا احیاء رستنی‌ها و وضع طبیعی آن دارای اهمیت خاصی بوده و تحت حفاظت قرار می‌گیرد.

چالش اول: مأموریت مناطق تحت حفاظت

کاستی ها:

- فاصله داشتن با تعاریف بین المللی و مأموریت آنها
- توجه اندک به اکوسیستم و تاکید بر منابع طبیعی
- خدمات اکوسیستمی و استمرار آن در مأموریت هیچ یک از مناطق یادشده به چشم نمی خورد.
- فقدان توجه به سیستم های ساحلی، دریایی و جزیره ای
- مغفول ماندن معرف بودن پارک ملی (در سطح زیست جغرافیایی) و تنوع اکوسیستمی
- فقئان توجه به منابع آب شناختی، دیرین شناختی، مناطق بازمانده یا رلیک، میکرو کلیماهای استثنایی و نواحی معرف رابطه موزون انسان و طبیعت در آثار طبیعی ملی
- عدم توجه به جمعیت و درجه حفاظتی گونه های حیات وحش در تعریف پناهگاه حیات وحش
- عدم توجه اکوسیستم های طبیعی با دست خوردگی قابل احیأ در منطقه حفاظت شده
- تعاریف فوق هیچ ظرفیتی برای پیوند و وابستگی انسان چه برای بهره برداری متعادل و متوزان، چه بهره مندی غیر مصرفی (تفرج، آموزش، پژوهش، پایش) و حفاظت مشارکتی قایل نیست.

راهکار: بازنگری و ارتقأ تعاریف مناطق چهارگانه و مأموریت گرا کردن هریک از مناطق تحت حفاظت

چالش های اصلی مناطق تحت حفاظت کشور

چالش دوم: انتخاب مناطق تحت حفاظت

- فقدان توجه به نواحی زیست جغرافیایی، بوم نواحی (Ecoregions) و اکوسیستم کلان در انتخاب مناطق
- فقدان استفاده از معیارها و شاخص های مکانی منطبق با مأموریت هریک از مناطق چهار گانه
- تمرکز بر رشد کمی مناطق برای دستیابی به اهداف کنوانسیون تنوع زیستی (COP10- ناگویا-۲۰۱۰: ۱۷ درصد خشکی ها و ۱۰ درصد مناطق ساحلی و دریایی/ COP15-مونترال-۲۰۲۲: ۳۰ درصد از مناطق خشکی و دریایی تا ۲۰۳۰)

راهکار: تدوین و استانداردسازی معیارها و شاخص های مکانی شناسایی و انتخاب مناطق تحت حفاظت، به تفکیک مأموریت هریک از مناطق

معیارهای انتخاب مناطق تحت حفاظت به منظور ارتقا اثربخشی

چالش دوم: انتخاب مناطق تحت حفاظت

❑ تجربیات و توصیه های جهان در کاربرد معیارها برای انتخاب مناطق تحت حفاظت:

- Diamond, 1975.
- Categories, objectives and criteria for protected areas, IUCN, 1978.
- Marine and Coastal Protected Areas: A Guide for Planners and Managers, IUCN, 1984.
- Guidelines for establishing marine protected areas, IUCN, 1991.
- Guidelines for Applying the IUCN Protected Area Management Categories to Marine Protected Areas, IUCN, 2012.
- IUCN directory of protected areas in Oceania, IUCN, 1991.
- Guidelines for establishing marine protected areas, IUCN, 1991.
- Guidelines for mountain protected areas, IUCN, 1992.
- Ecologically Sensitive Sites in Africa, World Bank,1993.
- Guidelines for protected area management categories, IUCN, 1994.
- Davis et al., 1994.
- Common Guidelines and Criteria for Protected Areas in The Wider Caribbean Region: Identification, Selection, Establishment and Management, UNEP, 1996.
- Forests and protected areas: guidance on the use of the IUCN protected area management categories, IUCN, 2008.
- Guidelines for Marine Protected Areas, IUCN, 2008.
- Guidelines for applying protected area management categories, IUCN, 2008.
- Guidelines for establishing marine protected areas, IUCN, 2008.
- Guidelines for Applying Protected Area Management Categories, IUCN, 2008.
- Procedure for Assigning IUCN Protected Area Management Categories, EUROPARC, 2008.
- Guidelines for Applying the IUCN Protected Area Management Categories to Marine Protected Areas, IUCN, 2012.
- Statutes of the International Geoscience and Geoparks, UNESCO, 2015.
- An introduction to the IUCN Red List of Ecosystems, IUCN, 2016.
- Guidelines for the application of IUCN Red List of Ecosystems categories and criteria, IUCN, 2017.
- Large-scale marine protected areas, IUCN, 2017.
- Guidelines for privately protected areas, IUCN, 2018.
- Guidelines for using A global standard for the identification of Key Biodiversity Areas, IUCN, V1.1, 2019 & V1.2, 2022.
- Criteria and guidance for protected areas designations, European Commission, 2022

شناسایی مناطق معرف سرزمین

Criterion	Sub-criterion	Source	Level of study
Climate	Climate elements/climate types	Pressey et al. 2000	Territorial
		Fairbanks and Benn 2000	Territorial
		Leathwick et al. 2003	National
		Galicia-Herbada et al. 2011	National
		Terauds et al. 2012	Regional
		Capotorti et al. 2012	National
		Martínez-Tilleria et al. 2017	National
		Statistics Canada 2018	National
	Bio-climate	Sayre et al. 2014	Global
		Blasi et al. 2014	National
		Sanderson et al. 2015	National
Land	Landform/physiography/ geomorphology	Pressey et al. 2000	–
		Fairbanks and Benn 2000	–
		Leathwick et al. 2003	–
		Galicia-Herbada et al. 2011	–
		Terauds et al. 2012	–
		Sayre et al. 2014	–
		Blasi et al. 2014	–
		Capotorti et al. 2012	–
		Sanderson et al. 2015	–
		Canu et al. 2015	Territorial
		Statistics Canada 2018	–
	Soil	Statistics Canada 2018	–
		Fairbanks and Benn 2000	–
		Leathwick et al. 2003	–
		Sanderson et al. 2015	–
	Lithology	Galicia-Herbada et al. 2011	–
		Terauds et al. 2012	–
		Sayre et al. 2014	–
		Capotorti et al. 2012	–
	Land cover	Maes et al. 2013	Regional
		Sayre et al. 2014	–
		Blasi et al. 2014	–
		Martínez-Tilleria et al. 2017	–
	Geology	Pressey et al. 2000	–
Geo-climate	Biogeographical regions	Pressey et al. 2000	–
	Environmental provinces	Pressey et al. 2000	–
Vegetation	Vegetation types	Pressey et al. 2000	–
		Fairbanks and Benn 2000	–
		Benson 2006	Territorial
		Carranza et al. 2008	Territorial
		Sayre et al. 2009	National
		Kusbach 2010	Territorial
		Blasi and Frondoni 2011	National

Criterion	Sub-criterion	Source	Level of study
		Capotorti et al. 2012	–
		Singers and Rogers 2014	National
		Reddy et al. 2015	National
		Blasi et al. 2017	National
		Martínez-Tilleria et al. 2017	–
		Statistics Canada 2018	–
	Phytogeography	Blasi et al. 2014	–
		Blasi et al. 2018	National
Management	Land tenure	Pressey et al. 2000	–
	Major administrative boundaries	Pressey et al. 2000	–
	Land use	Pressey et al. 2000	–

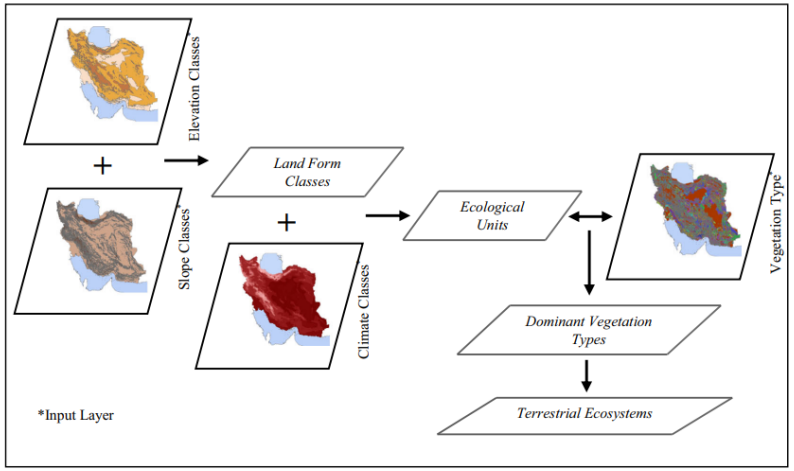

The steps taken in this study

معیارهای انتخاب مناطق تحت حفاظت به منظور ارتقا اثربخشی

افشین دانه کار
دانشگاه تهران

۲۴ اردیبهشت ۱۴۰۴

شناسایی مناطق معرف سرزمین

Environ Monit Assess (2020) 192:182 Page 9 of 17 182

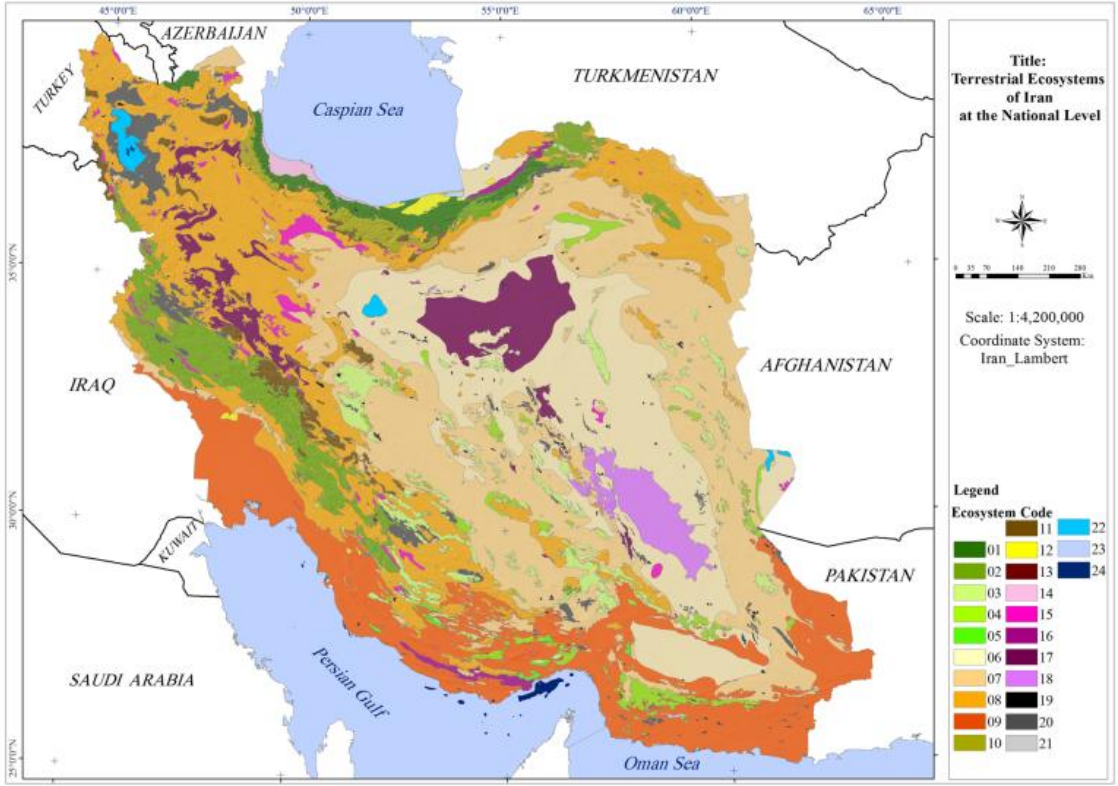

Fig. 4 Map shows distribution of terrestrial ecosystems in the country

معیارهای انتخاب مناطق تحت حفاظت به منظور ارتقا اثربخشی

Environ Monit Assess (2020) 192:182
https://doi.org/10.1007/s10661-020-8145-1

A new ecosystem-based land classification of Iran for conservation goals

Mona Azizi Jalilian · Kamran Shayesteh · Afshin Danehkar · Abdolrassoul Salmanmahiny

ردیف	عنوان اکوسیستم	سطح اشغال در کشور	تعداد پارک ملی	تعداد اثر طبیعی ملی	تعداد پناهگاه حیات وحش	تعداد منطقه حفاظت شده	سطح اشغال در اکوسیستم
۱	اکوسیستم جنگل‌های مرطوب و نیمه مرطوب	1.54	۴	۲	۳	۲۳	3.13
۲	اکوسیستم جنگل‌های خشک و نیمه خشک	4.89	۴	۵	۶	۳۱	4.65
۳	اکوسیستم درختزار و درختچه‌زارهای سرد بیابانی	2.98	۴	۰	۷	۱۹	3.60
۴	اکوسیستم درختزار و درختچه‌زارهای گرم بیابانی	1.70	۰	۰	۴	۱۱	1.48
۵	اکوسیستم درختزار و درختچه‌زارهای معتدل بیابانی	0.20	۰	۰	۰	۴	0.22
۶	اکوسیستم بوته‌زار و شوررست‌های خشک	16.27	۳	۰	۹	۲۰	26.90
۷	اکوسیستم بوته‌زارهای استپی سرد بیابانی	25.04	۱۰	۹	۲۰	۵۱	18.01
۸	اکوسیستم بوته‌زار و علفزارهای نیمه استپی سرد و خشک	19.74	۱۷	۱۵	۱۴	۹۰	16.65
۹	اکوسیستم درختچه‌زار و بوته‌زارهای گرم و خشک	14.26	۴	۳	۲	۲۷	10.28
۱۰	اکوسیستم علفزارهای سرد و مرطوب	0.82	۱	۶	۰	۱۷	2.22
۱۱	اکوسیستم بوته‌زارهای بالشتکی سرد و مرطوب	1.29	۰	۳	۳	۲۵	2.27
۱۲	اکوسیستم جلگه‌های معتدل نیمه مرطوب بدون پوشش	0.26	۰	۰	۴	۲	0.14
۱۳	اکوسیستم تپه‌ماهورهای گرم و خشک بدون پوشش	0.04	۰	۰	۰	۲	0.03
۱۴	اکوسیستم جلگه‌های تپه‌ماهوری مرطوب و معتدل بدون پوشش	0.32	۱	۱	۵	۷	0.15
۱۵	اکوسیستم دشت‌های مختلط بدون پوشش نیمه خشک و سرد	1.13	۲	۰	۵	۱۴	0.51
۱۶	اکوسیستم تپه ماهورهای کوهستانی گرم و خشک بدون پوشش	0.44	۱	۰	۰	۳	0.11
۱۷	اکوسیستم دشت‌های کوهستانی معتدل و خشک بدون پوشش	4.42	۱	۰	۴	۱۴	2.15
۱۸	اکوسیستم با ناهمواری‌های متنوع بدون پوشش معتدل و خشک	1.91	۰	۰	۱	۰	3.14
۱۹	اکوسیستم کوه‌های پراکنده معتدل و خشک بدون پوشش	0.23	۲	۰	۵	۱۰	0.33
۲۰	اکوسیستم کوهستان‌های بدون پوشش سرد و خشک	2.51	۴	۰	۸	۱۲	4.05
۲۱	اکوسیستم کوهستان‌های تپه‌ماهوری بدون پوشش گرم بیابانی	0.02	۰	۰	۰	۰	0.0
	نواحی ساحلی- دریایی خطه شمال		۱	۰	۲	۱	
	نواحی ساحلی- دریایی خطه جنوب		۲	۱	۴	۱۰	

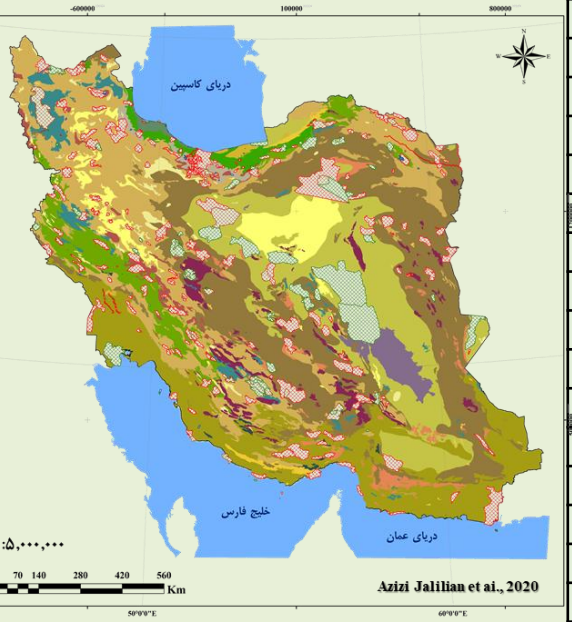

معیارهای انتخاب مناطق تحت حفاظت به منظور ارتقا اثربخشی

افشین دانه کار
دانشگاه تهران

۲۴ اردیبهشت ۱۴۰۴

سنجش آسیب پذیری برای اهداف حفاظتی سرزمین

- مفهوم آسیب‌پذیری اکولوژیک در معرض تهدید قرار گرفتن اکوسیستم‌های حساس از نظر اکولوژیک است که توان سازگاری کمی نسبت به تغییرات ناشی از فعالیت‌های انسانی مانند شهرسازی، کشاورزی، راه‌سازی (جاده‌ای و ریلی) و معدن کاری دارند.
- سنجش آسیب پذیری اکوسیستم وابسته به سه مولفه **در معرض تهدید** یا تنش قرار گرفتن ، **حساسیت** و **ظرفیت سازشی** است (WeiBhuhn et al., 2018).

به دلیل اینکه محاسبه ظرفیت سازشی در سطح ملی معنی‌دار نیست و برای اکوسیستم‌های خرد و معین قابل محاسبه است، در محاسبه آسیب پذیری در این مطالعه مورد استفاده قرار نگرفت.

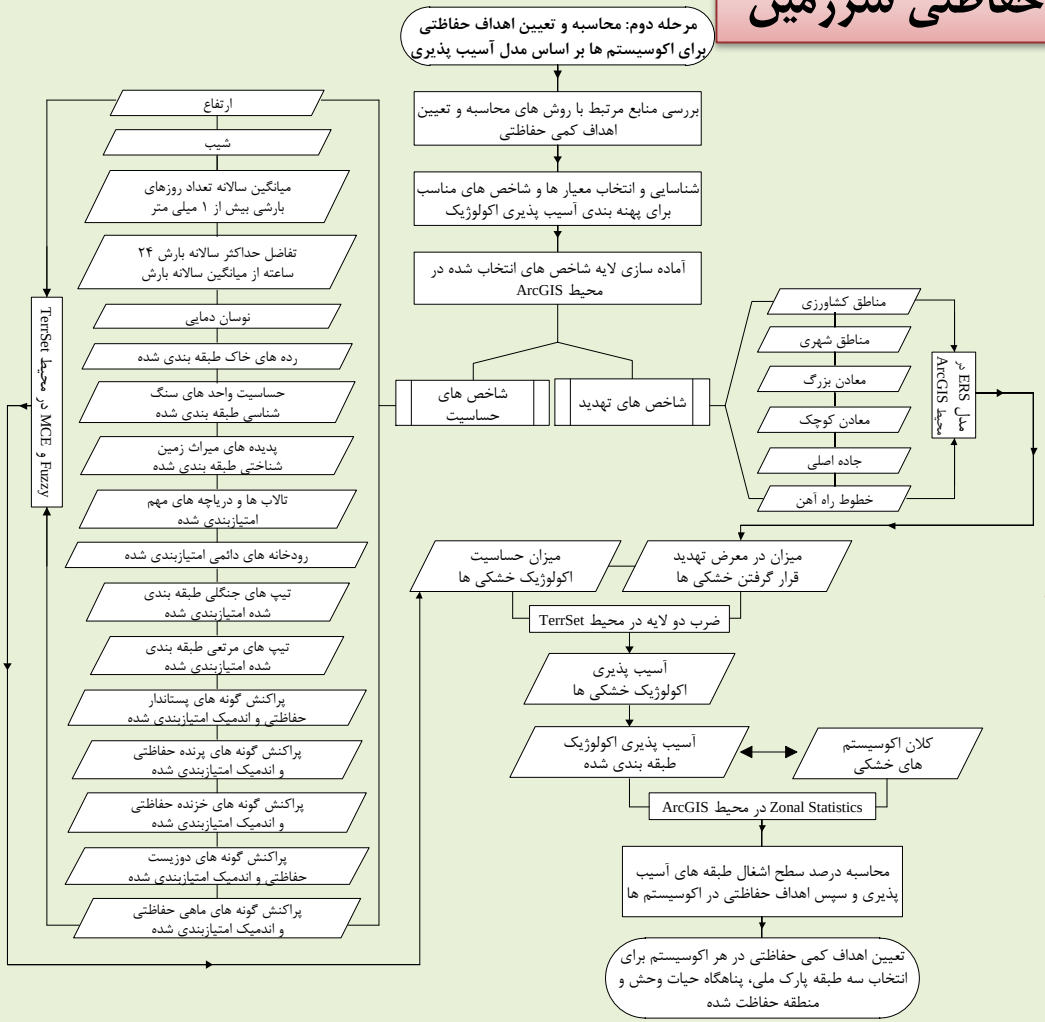

معیارهای انتخاب مناطق تحت حفاظت به منظور ارتقا اثربخشی

افشین دانه کار
دانشگاه تهران

وزن شاخص‌های حساسیت اکولوژیک

شاخص	وزن
طبقه بندی حساسیت ارتفاع	۰/۰۷۲
حساسیت شیب	۰/۱۴۵
طبقه بندی حساسیت رده های خاک	۰/۰۸۹
طبقه بندی حساسیت واحدهای سنگ	۰/۰۱۲
طبقه بندی حساسیت پدیده های میراث زمین شناختی	۰/۰۲۴
طبقه بندی حساسیت رودخانه ها	۰/۱۱۱
طبقه بندی حساسیت پهنه های آبی (تالاب و دریاچه)	۰/۲۲۱
طبقه بندی حساسیت پوشش مرتعی	۰/۰۴۴
طبقه بندی حساسیت پوشش جنگلی	۰/۰۸۹
طبقه بندی حساسیت رده پستاندار	۰/۰۵۴
طبقه بندی حساسیت رده پرنده	۰/۰۲۱
طبقه بندی حساسیت رده خزنده	۰/۰۱۳
طبقه بندی حساسیت رده دوزیست	۰/۰۳۴
طبقه بندی حساسیت رده ماهی	۰/۰۰۸
شدت بارش	۰/۰۱۹
میانگین سالانه تعداد روزهای بارشی بالای ۱ میلیمتر	۰/۰۱۱
نوسان دمایی	۰/۰۳۵

وزن شاخص‌های در معرض قرار گرفتن

ردیف	عنصر خطر (تهدید)	مقدار شدت	فاصله اثر	وزن
۱	زمین کشاورزی	۴۰	۳۰۰۰	۰/۱۶۰
۲	مناطق شهری	۹۵	۵۰۰۰	۰/۳۸۲
۳	معادن (بزرگ)	۵۰	۱۰۰۰۰	۰/۲۵۰
۴	معادن (کوچک)	۲۵	۳۰۰۰	۰/۰۶۴
۵	جاده اصلی	۳۵	۵۰۰۰	۰/۱۰۱
۶	خط راه آهن	۱۰	۱۰۰۰	۰/۰۴۳

میزان در معرض تهدید قرار گرفتن سرزمین با هدف ارزیابی و انتخاب مناطق حفاظتی

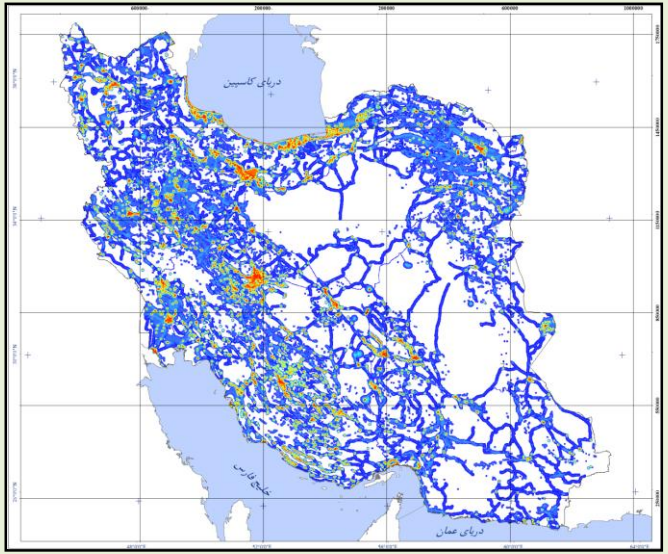

معیارهای انتخاب مناطق تحت حفاظت به منظور ارتقا اثربخشی

افشین دانه کار
دانشگاه تهران

میزان حساسیت اکولوژیک سرزمین با هدف ارزیابی و انتخاب مناطق حفاظتی

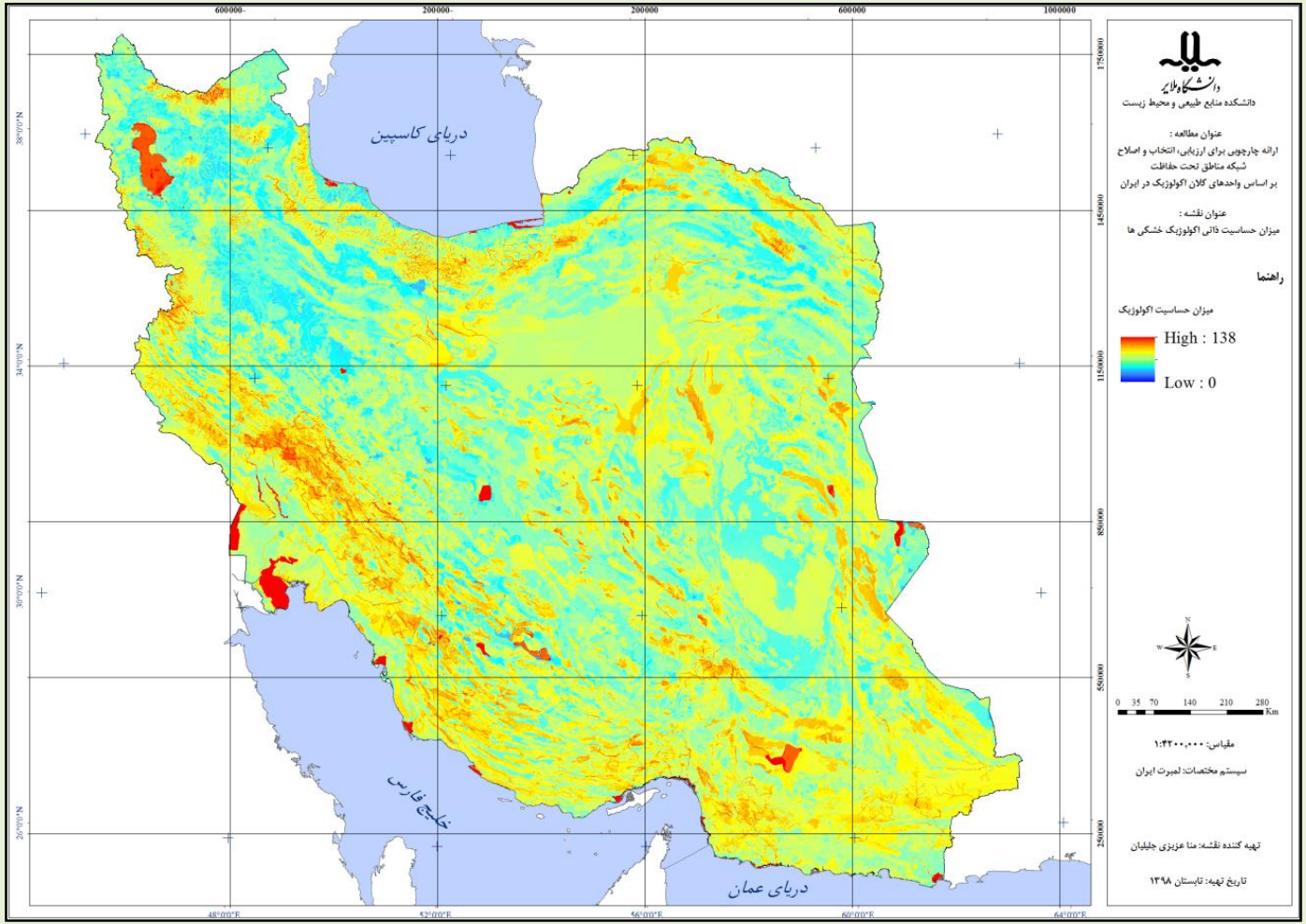

معیارهای انتخاب مناطق تحت حفاظت به منظور ارتقا اثربخشی

افشین دانه کار
دانشگاه تهران

۲۴ اردیبهشت ۱۴۰۴

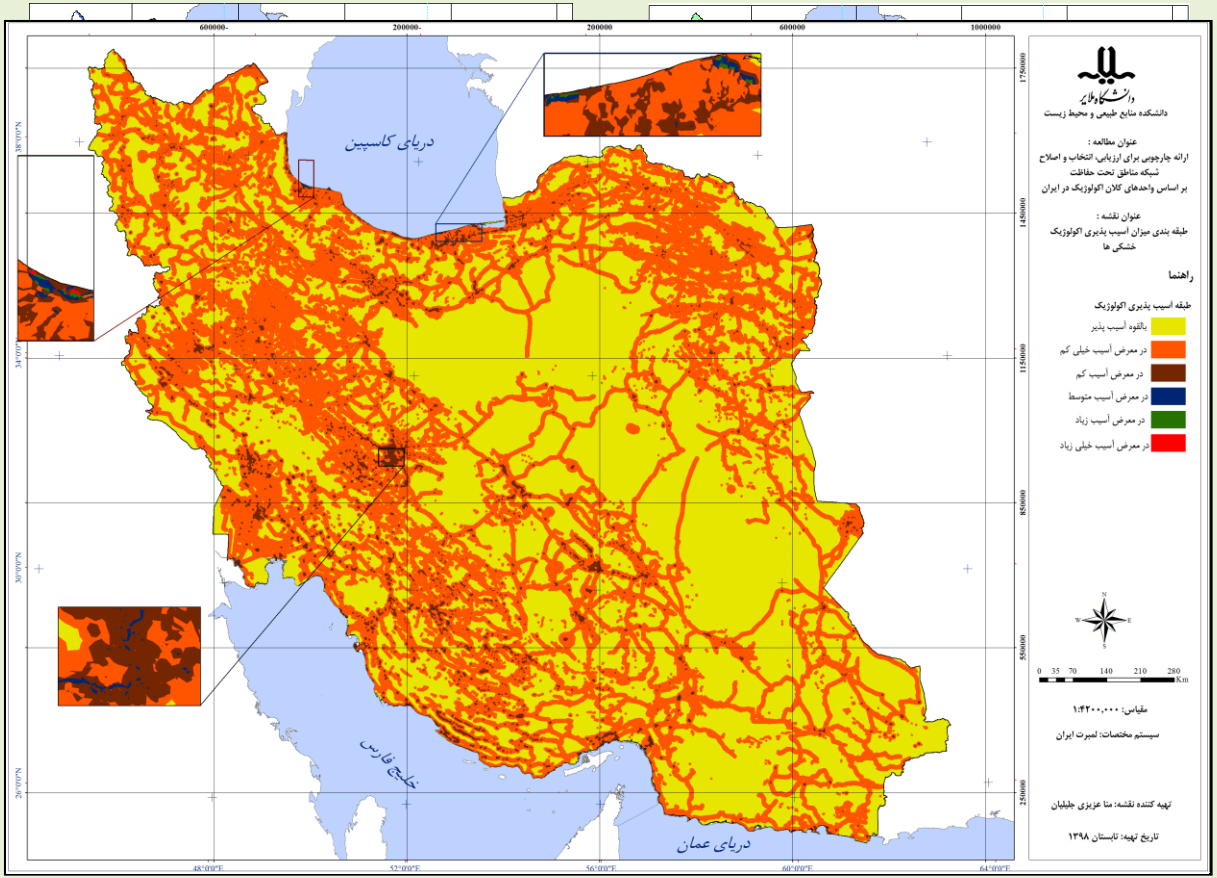

طبقه‌بندی آسیب پذیری اکولوژیک سرزمین با هدف ارزیابی و انتخاب مناطق حفاظتی

معیارهای انتخاب مناطق تحت حفاظت به منظور ارتقا اثربخشی

افشین دانه کار
دانشگاه تهران

۲۴ اردیبهشت ۱۴۰۴

سنجش پهنه های دارای ارزش حفاظتی در کشور

- طبیعی و معرف بودن
- خدمات اکوسیستم
- آسیب دیدگی

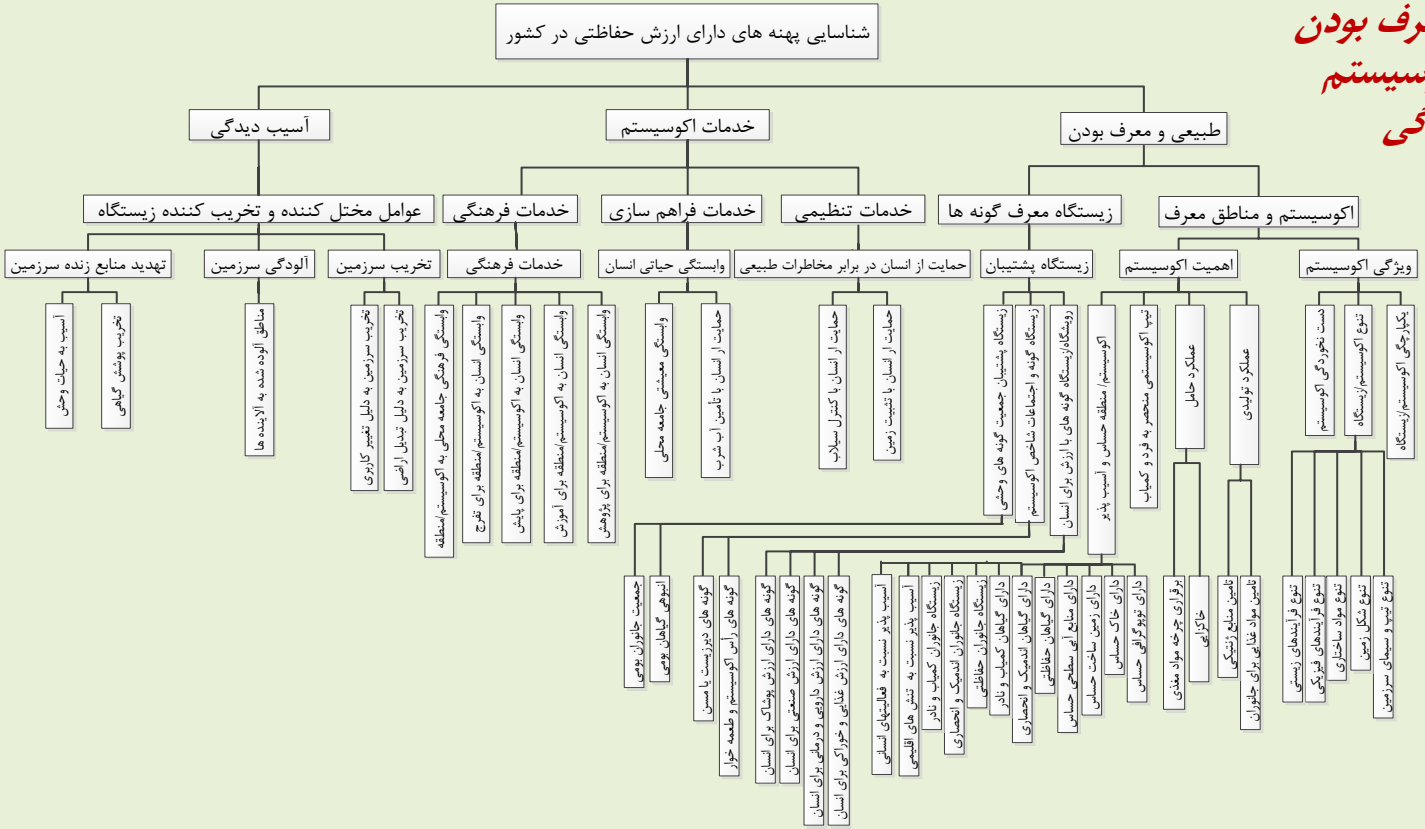

ساختار سلسله مراتبی معیارهای شناسایی پهنه‌های دارای ارزش حفاظتی در کشور

معیارهای انتخاب مناطق تحت حفاظت به منظور ارتقا اثربخشی

افشین دانه کار
دانشگاه تهران

۲۴ اردیبهشت ۱۴۰۴

سنجش خلأ های شبکه مناطق تحت حفاظت کشور

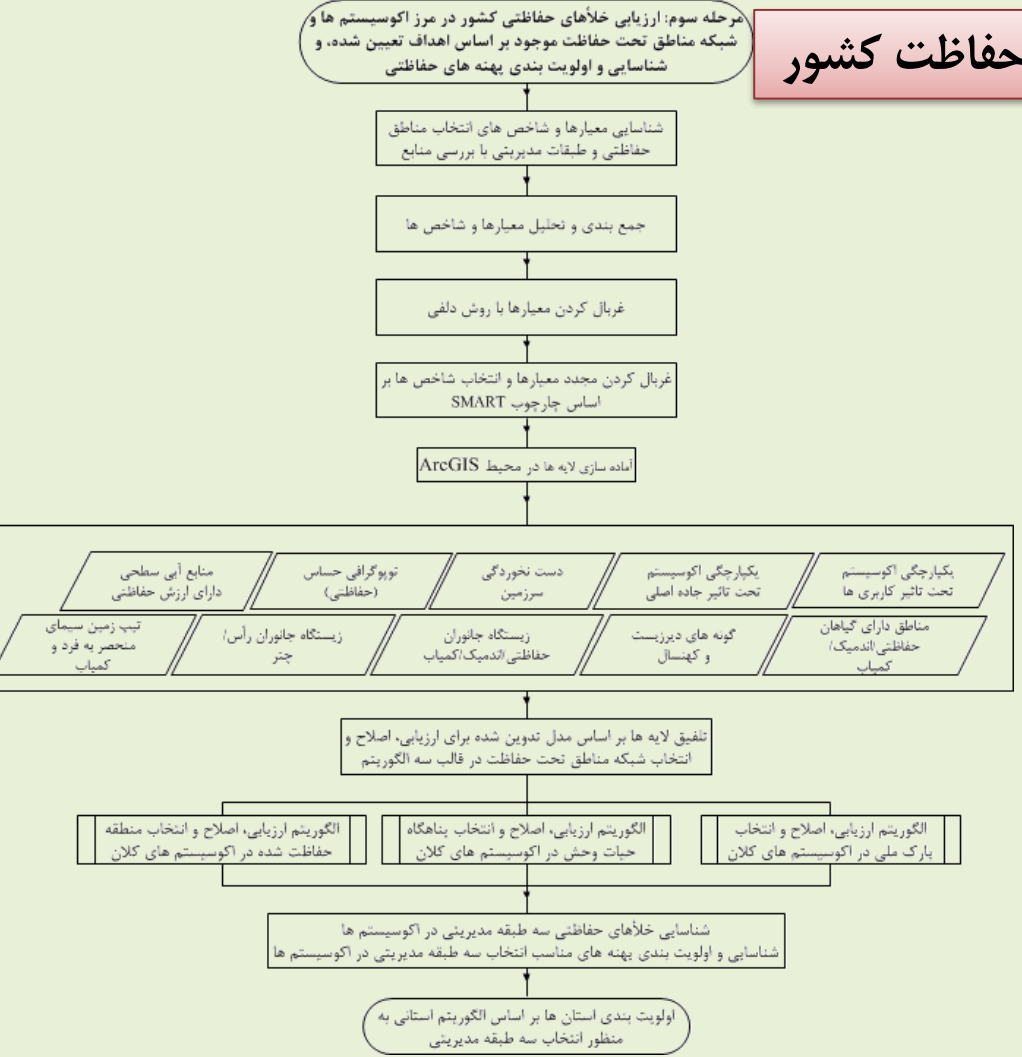

- شناسایی معیارها و شاخص های مناسب برای انتخاب
- جمع بندی و تحلیل معیارها و شاخص ها
- غربال کردن معیارهای شناسایی شده با استفاده از روش دلفی
- غربال کردن مجدد معیارهای شناسایی شده با استفاده از چارچوب اسمارت
- آماده سازی و تهیه لایه رقومی شاخص ها
- بررسی و جمع بندی روش های ارزیابی و تحلیل خلأهای حفاظتی وتدوین مدل تصمیم گیری مناسب
- تلفیق لایه های رقومی و ارزیابی و تحلیل خلأهای حفاظتی با اجرای مدل تدوین شده
- تحلیل استانی بر اساس مدل تصمیم گیری تهیه شده برای استان

معیارهای انتخاب مناطق تحت حفاظت به منظور ارتقا اثربخشی

شایستگی و وزن معیارها برای انتخاب طبقه‌های مدیریتی

معیار	شاخص	درجه مدیریتی			وزن معیار		
		پارک ملی	پناهگاه حیات وحش	منطقه حفاظت شده	پارک ملی	پناهگاه حیات وحش	منطقه حفاظت شده
یکپارچگی اکوسیستم/ زیستگاه	– درجه یکپارچگی اکوسیستم تحت تاثیر کاربری‌ها – درجه یکپارچگی اکوسیستم تحت تاثیر جاده‌های اصلی	ترجیحی	ترجیحی	ترجیحی	۰/۰۹۵	۰/۱۵۹	۰/۱۰۱
دست نخوردگی سرزمین	طبقه‌بندی سرزمین بر اساس حضور یا عدم حضور عوامل تهدید	الزامی	ترجیحی	ترجیحی		**	**
منطقه با توپوگرافی حساس	طبقه‌بندی حفاظتی توپوگرافی	ترجیحی	ترجیحی	ترجیحی	۰/۲۷۷	۰/۰۳۱	۰/۲۵۰
منطقه با منابع آبی سطحی حساس	– طبقه‌بندی حفاظتی پهنه‌های آبی – طبقه‌بندی حفاظتی رودخانه‌ها – وجود مناطق یخچالی	الزامی	ترجیحی	الزامی		۰/۲۴۰	
منطقه با گیاهان حفاظتی	– طبقه‌بندی حفاظتی تیپ‌های جنگلی – طبقه‌بندی حفاظتی تیپ‌های مرتعی	الزامی	ترجیحی	الزامی		۰/۳۵۴	
منطقه با گیاهان اندمیک و انحصاری			ترجیحی			۰/۳۵۴	
منطقه با گیاهان کمیاب و نادر			ترجیحی			۰/۳۵۴	
زیستگاه جانوران حفاظتی	– طبقه‌بندی حفاظتی پراکنش گونه‌های حفاظتی و اندمیک مهره‌دار	الزامی	الزامی	ترجیحی			۰/۱۶۰
زیستگاه جانوران اندمیک و انحصاری				ترجیحی			۰/۱۶۰
زیستگاه جانوران کمیاب و نادر				ترجیحی			۰/۱۶۰
منطقه آسیب پذیر نسبت به اثر و پیامد فعالیت انسان	– درجه آسیب‌پذیری اکولوژیک سرزمین	ترجیحی	ترجیحی	ترجیحی	۰/۱۶۰	۰/۰۴۵	۰/۰۶۴
تیپ زمین سیمای منحصر به فرد و کمیاب	– طبقه‌بندی حفاظتی پدیده میراث زمین شناختی، ذخیره‌گاه جنگلی و تیپ اکوسیستمی منحصربه‌فرد	الزامی	ترجیحی	ترجیحی		۰/۱۰۴	۰/۳۸۲
زیستگاه گونه های رأس اکوسیستم و طعمه خوار	– طبقه‌بندی حفاظتی گونه‌های رأس و چتر پستاندار و پرنده	الزامی	الزامی	ترجیحی			۰/۰۴۳
رویشگاه گونه های دیرزیست یا مسن	– حضور گونه و رویشگاه درختان کهنسال و دیرزیست	ترجیحی	ترجیحی	ترجیحی	۰/۴۷۶	۰/۰۶۸	۰/۳۸۲

**این معیار برای پناهگاه و منطقه حفاظت شده در نظر گرفته نشد به دلیل مشابهت آن با معیار منطقه آسیب‌پذیر نسبت به اثر و پیامد فعالیت انسان

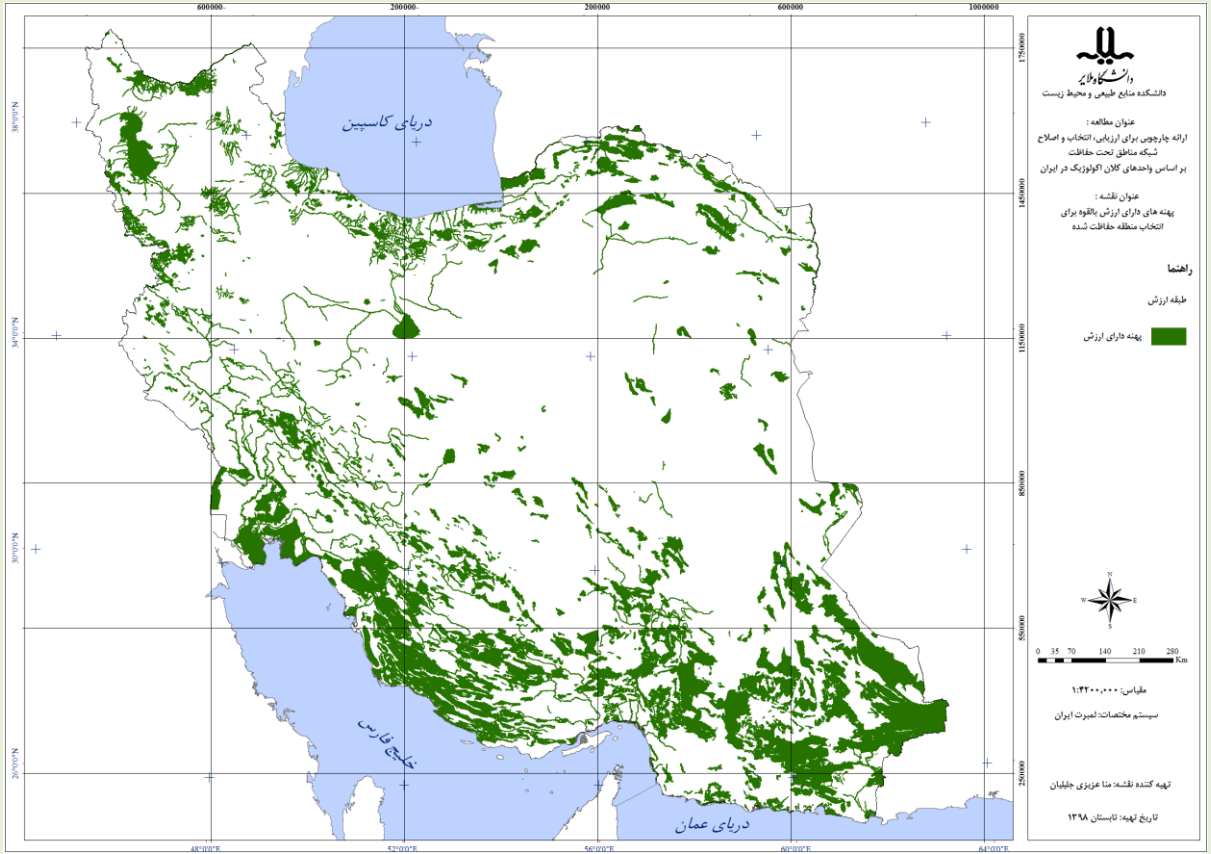

پهنه های دارای ارزش بالقوه برای انتخاب مناطق تحت حفاظت به منظور ارتقا اثربخشی

معیارهای انتخاب مناطق تحت حفاظت به منظور ارتقا اثربخشی

افشین دانه کار
دانشگاه تهران

۲۴ اردیبهشت ۱۴۰۴

الگوریتم تصمیم‌گیری ارزیابی، اصلاح و انتخاب طبقه مدیریتی پارک ملی در کلان اکوسیستم‌های خشکی کشور

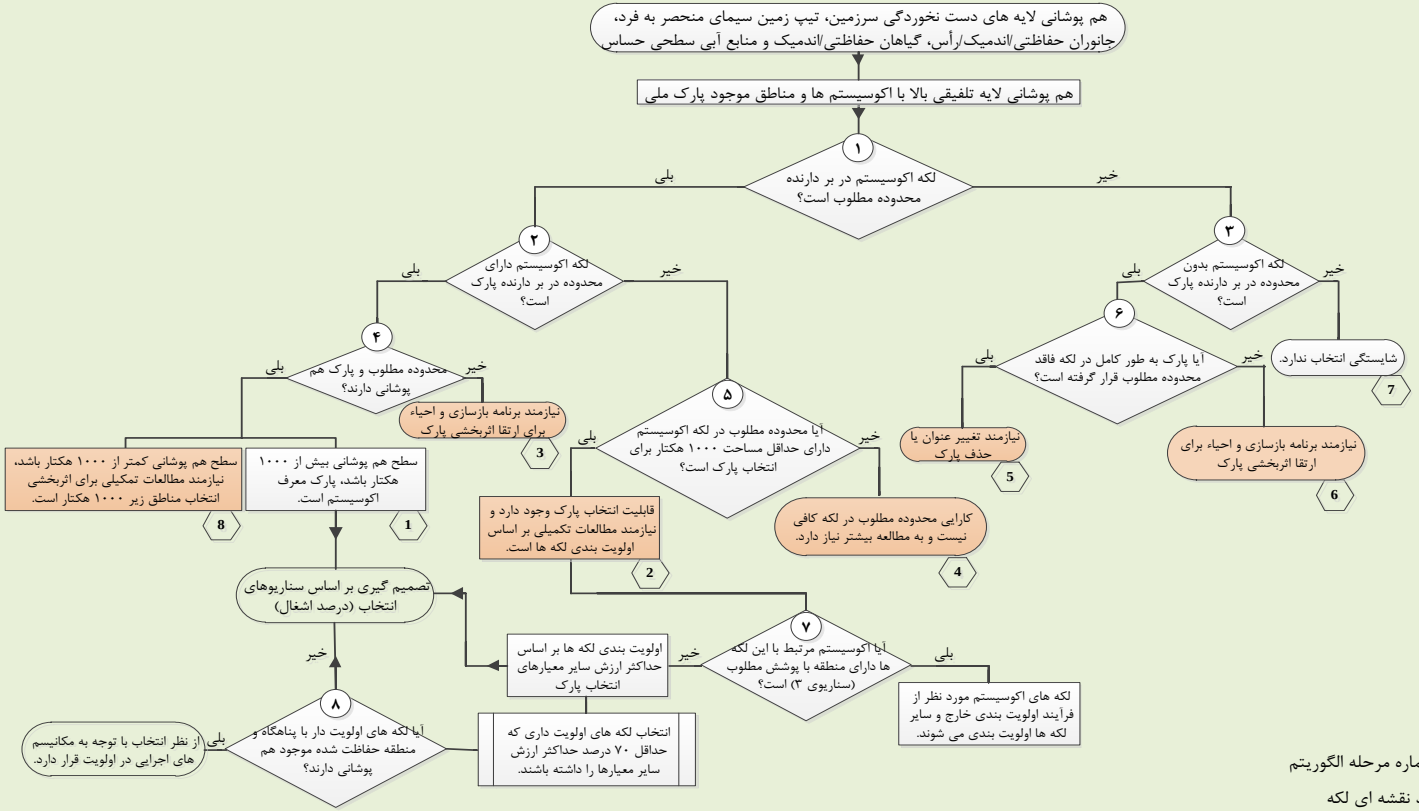

محدوده مطلوب: محدوده ای است که در بردارنده یا مناطق دست نخورده یا تیپ های اکوسیستمی منحصر به فرد در مناطق دست نخورده با ارزش جانوران، گیاهان و منابع آبی حفاظتی است و این محدوده شایستگی دارد که پارک ملی در آن انتخاب شود.

افشین دانه کار
دانشگاه تهران

چالش دوم: انتخاب مناطق تحت حفاظت

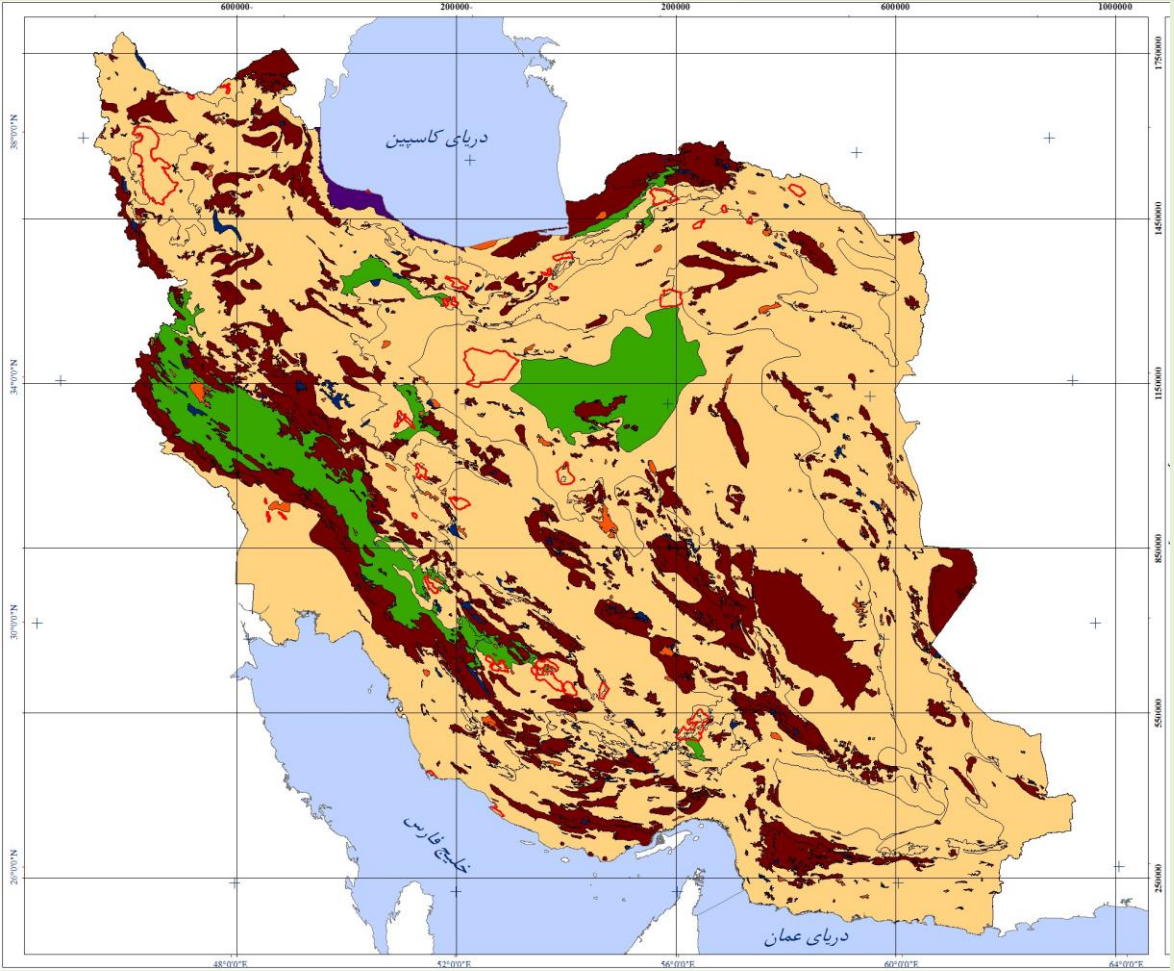

ساختار فضایی الگوریتم تصمیم‌گیری ارزیابی و انتخاب پارک ملی

راهنما

کد لکه

- ۱ انتخاب جدید نیاز نیست
- ۲ قابلیت انتخاب وجود دارد
- ۳ نیازمند برنامه بازسازی و احیاء
- ۴ نیازمند مطالعات تکمیلی برای انتخاب
- ۶ نیازمند برنامه بازسازی و احیاء
- ۷ فاقد شایستگی انتخاب
- ۸ نیازمند مطالعات تکمیلی برای انتخاب
- مرز پارک های ملی موجود

معیارهای انتخاب مناطق تحت حفاظت به منظور ارتقا اثربخشی

افشین دانه کار
دانشگاه تهران

۲۴ اردیبهشت ۱۴۰۴

چالش دوم: انتخاب مناطق تحت حفاظت

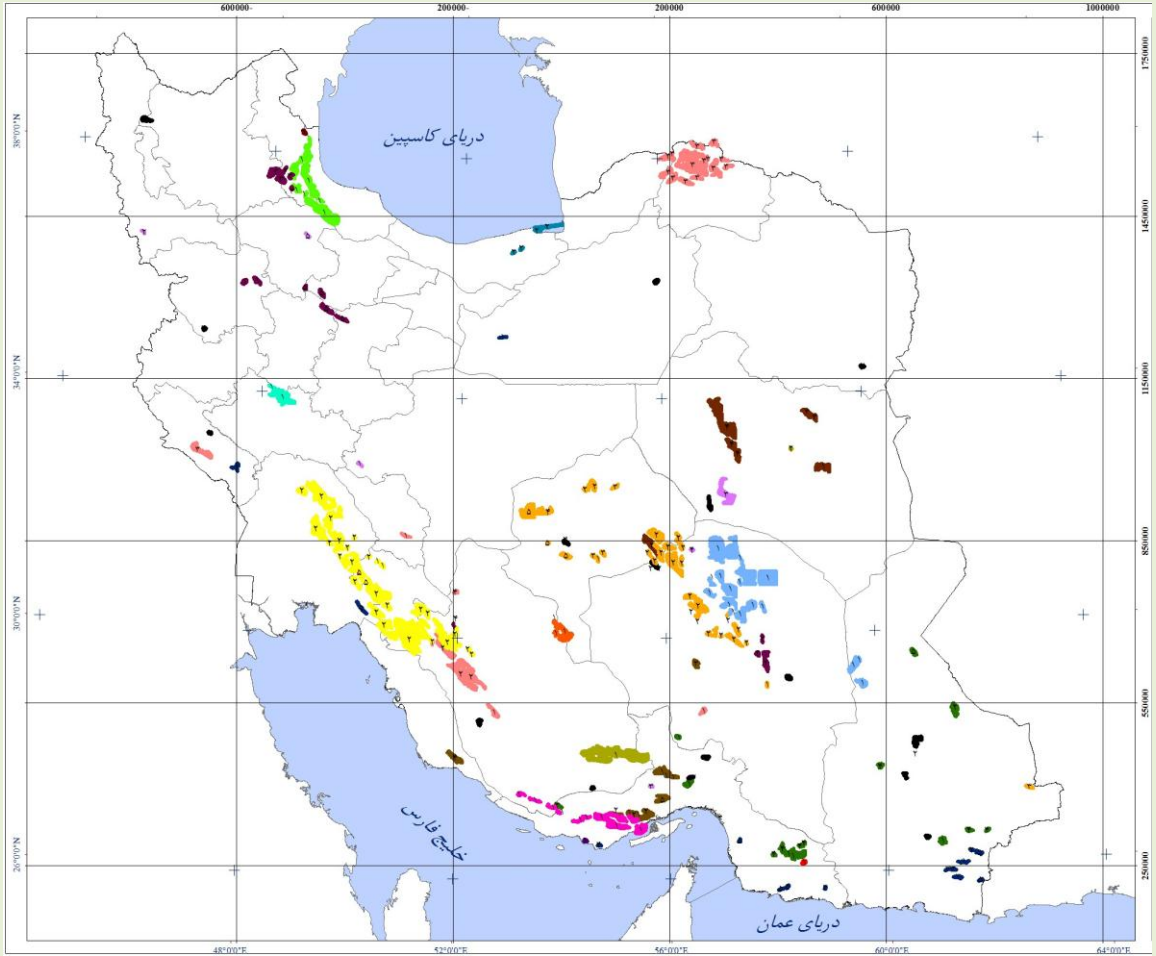

بالاترین اولویت‌های انتخاب پارک ملی در اکوسیستم‌های کلان کشور

معیارهای انتخاب مناطق تحت حفاظت به منظور ارتقا اثربخشی

افشین دانه کار
دانشگاه تهران

۲۴ اردیبهشت ۱۴۰۴

الگوریتم تصمیم‌گیری ارزیابی، اصلاح و انتخاب طبقه مدیریتی پناهگاه حیات وحش در کلان اکوسیستم‌های خشکی کشور

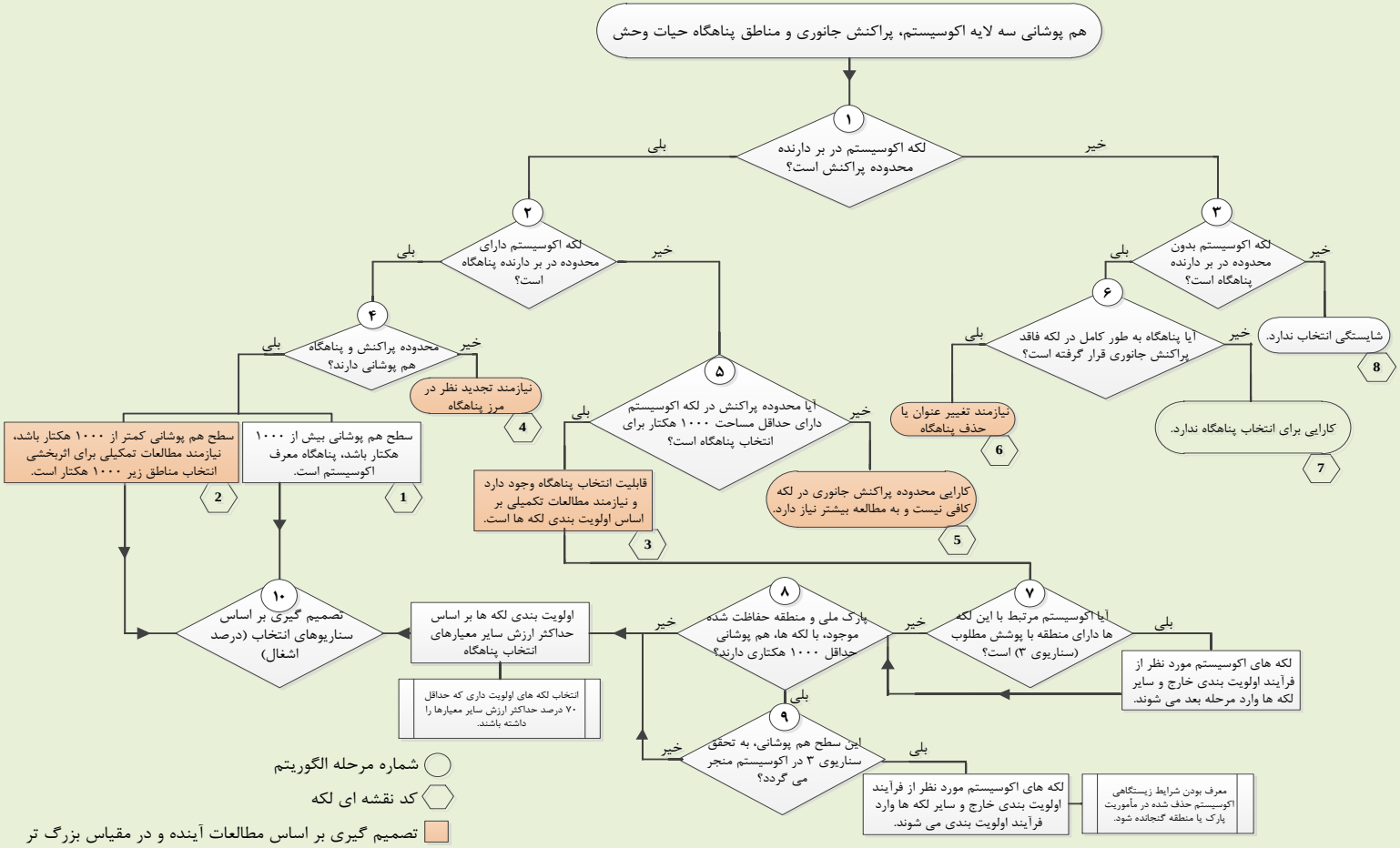

معیارهای انتخاب مناطق تحت حفاظت به منظور ارتقا اثربخشی

افشین دانه کار
دانشگاه تهران

۲۴ اردیبهشت ۱۴۰۴

چالش دوم: انتخاب مناطق تحت حفاظت

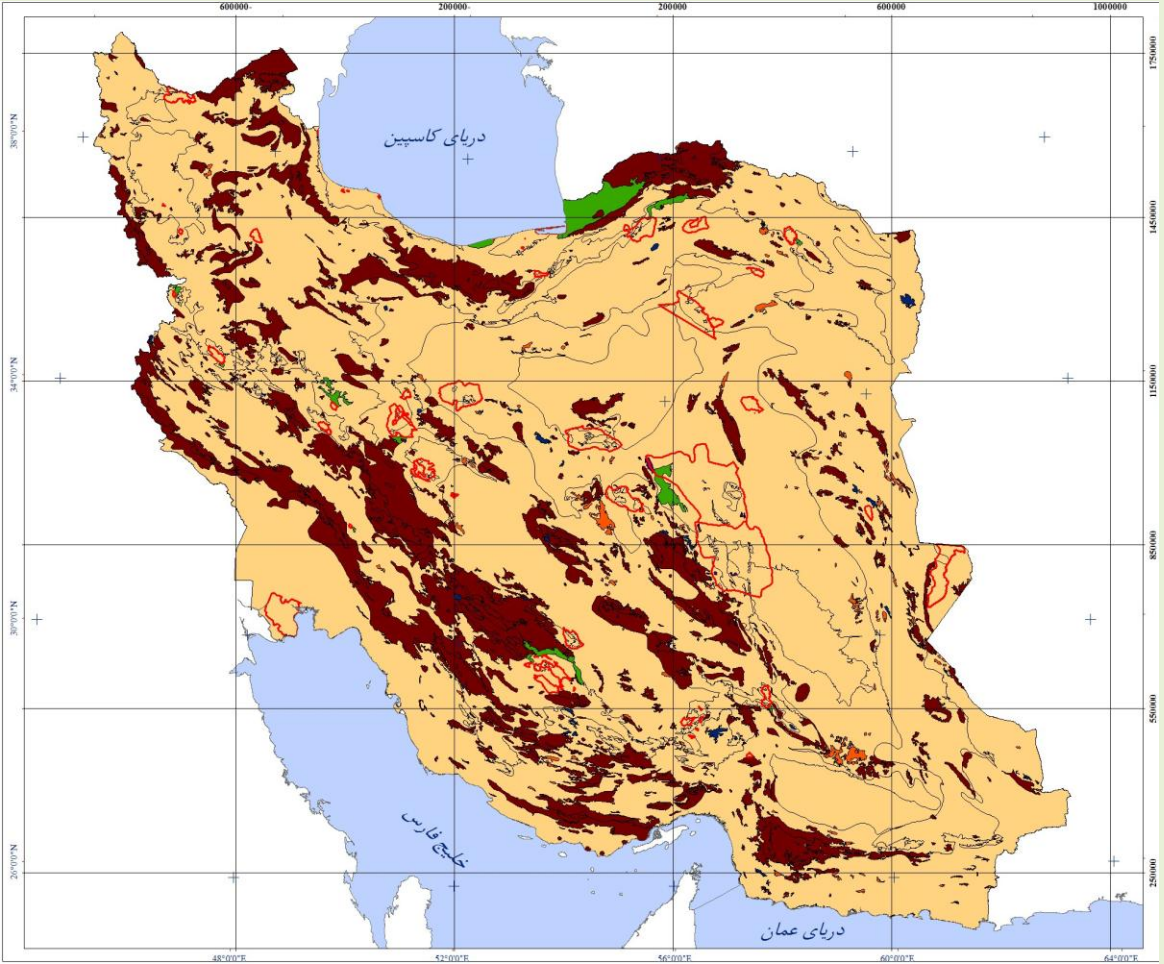

ساختار فضایی الگوریتم تصمیم‌گیری ارزیابی و انتخاب پناهگاه حیات وحش

راهنما

کد لکه

- ۱ انتخاب جدید نیاز نیست
- ۲ نیازمند مطالعات تکمیلی برای انتخاب
- ۳ قابلیت انتخاب وجود دارد
- ۵ نیازمند مطالعات تکمیلی برای انتخاب
- ۷ فاقد کارایی برای انتخاب
- ۸ فاقد شایستگی انتخاب
- مرز پناهگاه های حیات وحش موجود

معیارهای انتخاب مناطق تحت حفاظت به منظور ارتقا اثربخشی

افشین دانه کار
دانشگاه تهران

۲۴ اردیبهشت ۱۴۰۴

چالش دوم: انتخاب مناطق تحت حفاظت

بالاترین اولویت‌های انتخاب پناهگاه حیات وحش در اکوسیستم‌های کلان کشور

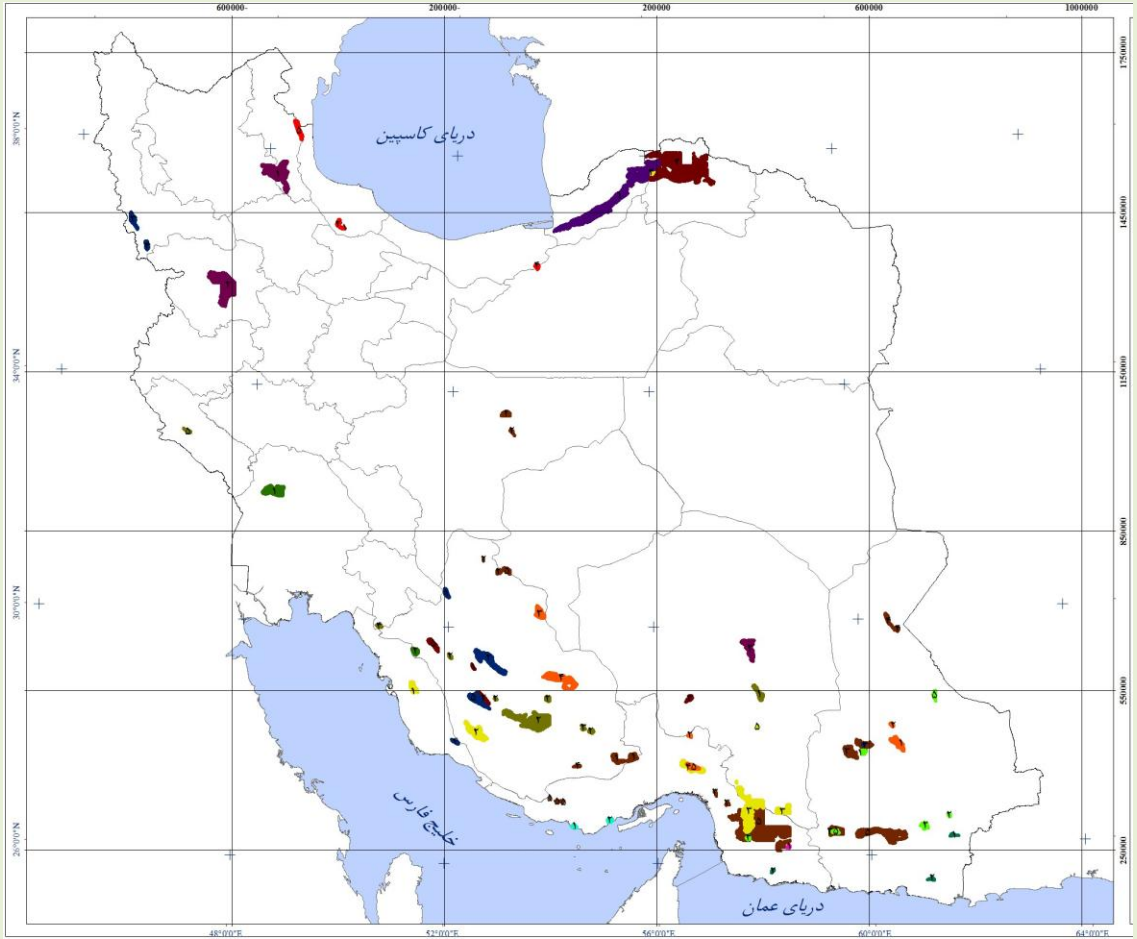

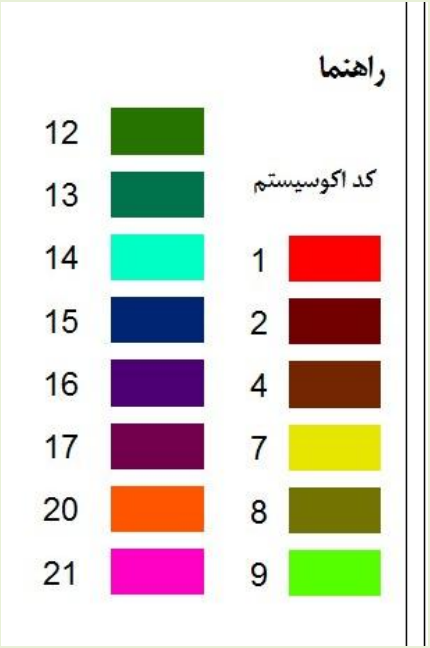

معیارهای انتخاب مناطق تحت حفاظت به منظور ارتقا اثربخشی

افشین دانه کار
دانشگاه تهران

۲۴ اردیبهشت ۱۴۰۴

الگوریتم تصمیم‌گیری ارزیابی، اصلاح و انتخاب طبقه مدیریتی منطقه حفاظت شده در کلان اکوسیستم‌های خشکی کشور

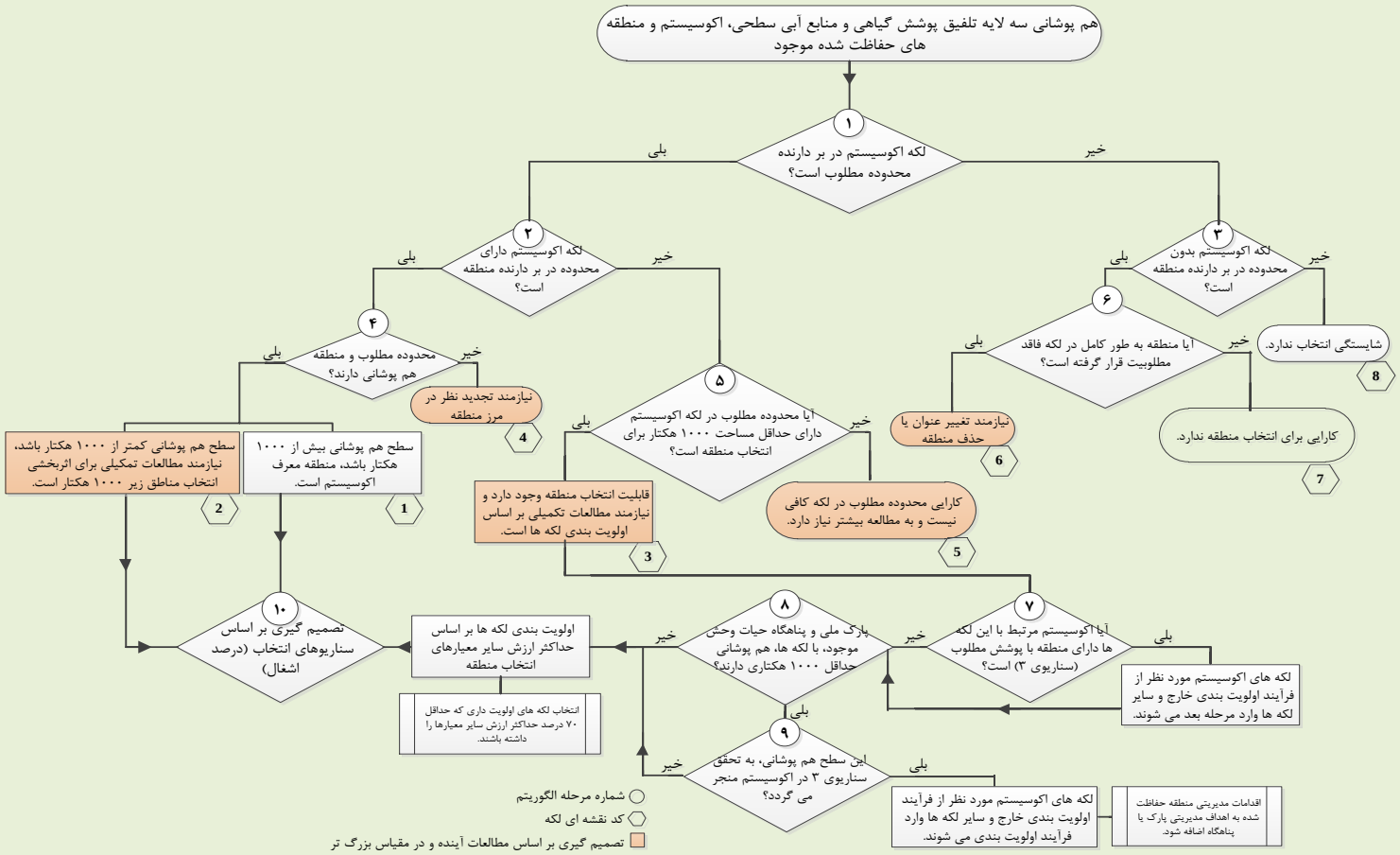

معیارهای انتخاب مناطق تحت حفاظت به منظور ارتقا اثربخشی

افشین دانه کار
دانشگاه تهران

۲۴ اردیبهشت ۱۴۰۴

چالش دوم: انتخاب مناطق تحت حفاظت

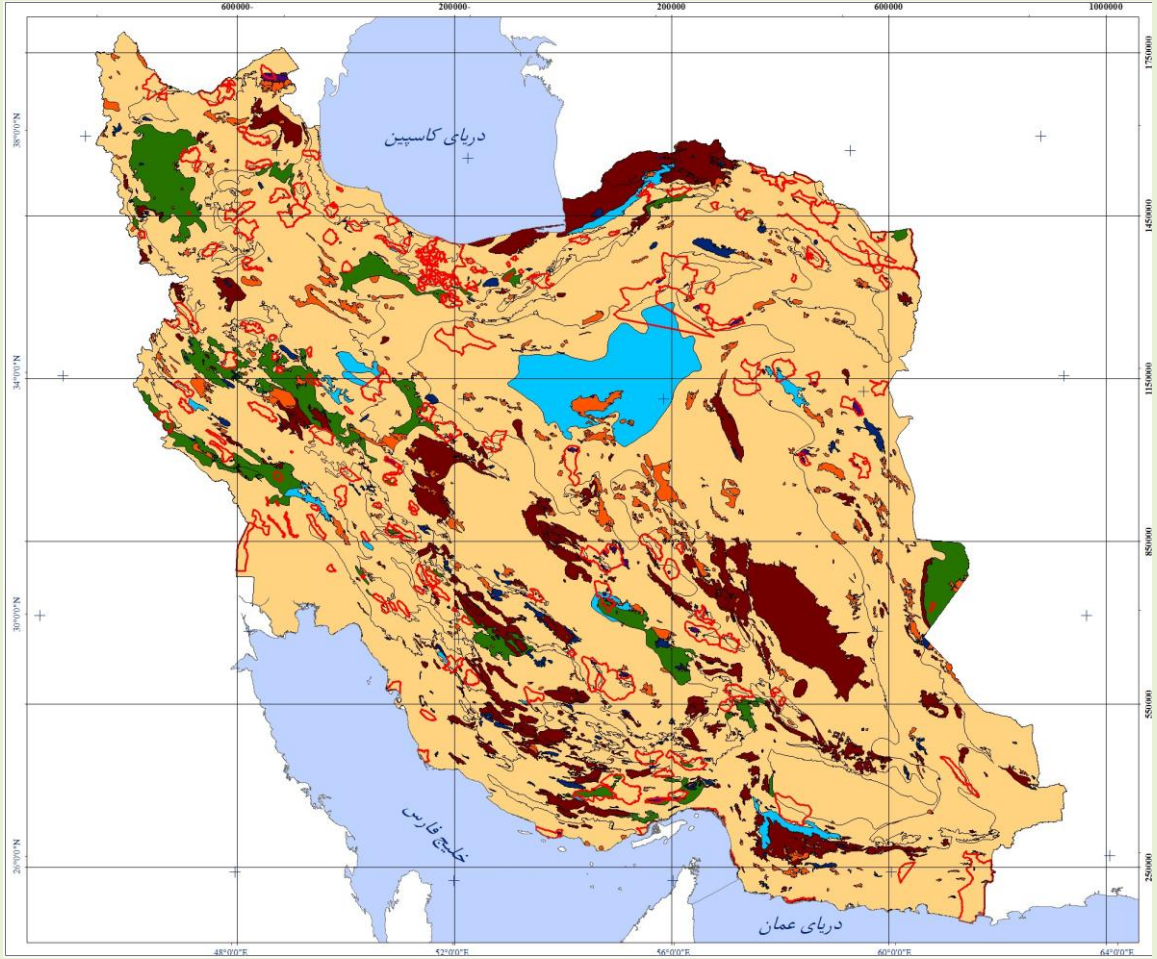

ساختار فضایی الگوریتم تصمیم‌گیری ارزیابی و انتخاب مناطق حفاظت شده

راهنما

کد لکه

- ۱ انتخاب جدید نیاز نیست
- ۲ نیازمند مطالعات تکمیلی برای انتخاب
- ۳ قابلیت انتخاب وجود دارد
- ۴ نیازمند اصلاح مرز منطقه
- ۵ نیازمند مطالعات تکمیلی برای انتخاب
- ۷ فاقد کارایی برای انتخاب
- ۸ فاقد شایستگی انتخاب

مرز مناطق حفاظت شده موجود

معیارهای انتخاب مناطق تحت حفاظت به منظور ارتقا اثربخشی

افشین دانه کار
دانشگاه تهران

۲۴ اردیبهشت ۱۴۰۴

چالش دوم: انتخاب مناطق تحت حفاظت

بالاترین اولویت‌های انتخاب منطقه حفاظت شده در اکوسیستم‌های کلان کشور

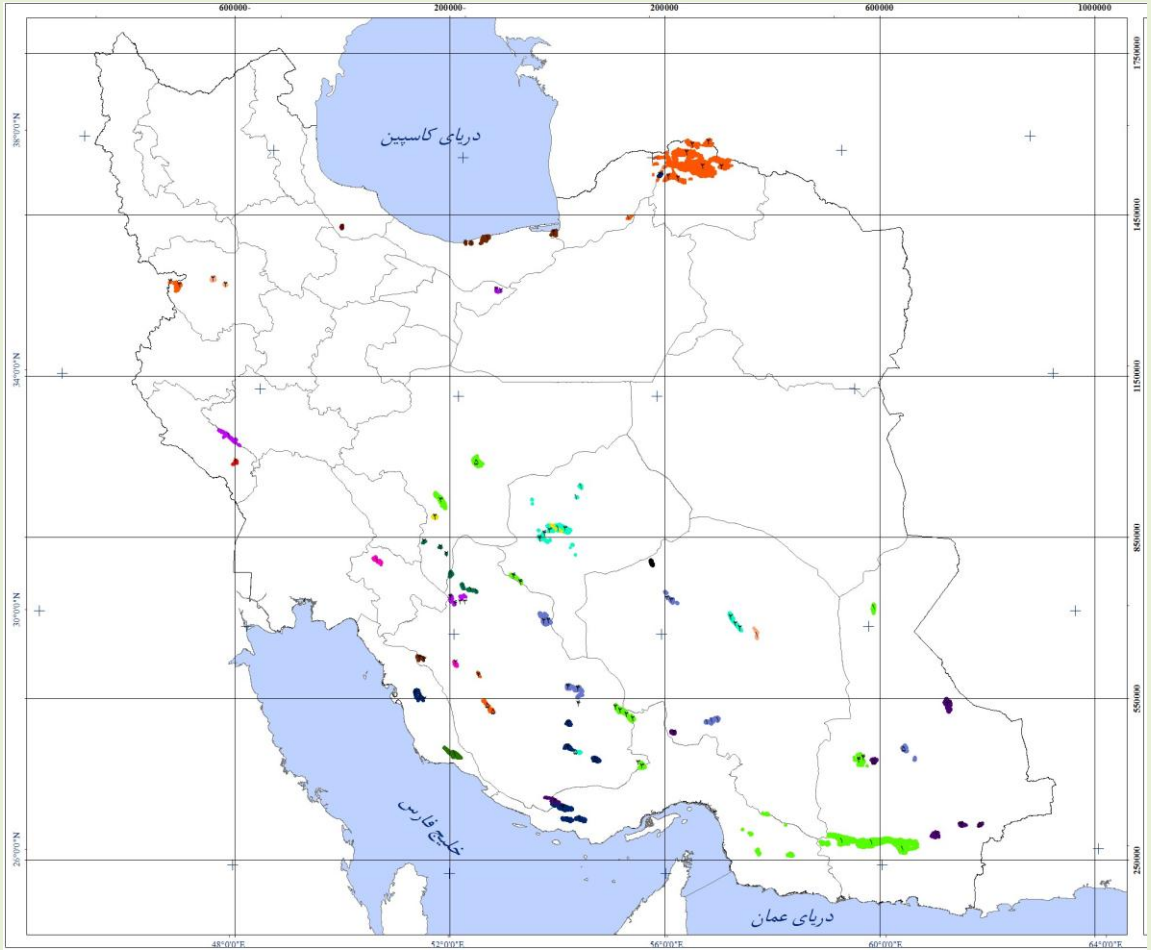

معیارهای انتخاب مناطق تحت حفاظت به منظور ارتقا اثربخشی

افشین دانه کار
دانشگاه تهران

۲۴ اردیبهشت ۱۴۰۴

جمع بندی

چالش های وضع موجود کشور از حیث عملکرد مناطق تحت حفاظت:

- پوشش ناکامل اکوسیستم های معرف توسط مناطق تحت حفاظت
- پوشش نامناسب مناطق داغ تنوع زیستی توسط مناطق تحت حفاظت
- فقدان روش شناسی مناسب و دستورالعمل اجرایی برای گزینش مناطق تحت حفاظت
- فقدان معیارها و شاخص های مکانی منطبق با داده های مکانی ملی برای شناسایی مناطق تحت حفاظت
- فقدان الگوریتم های تصمیم گیری برای شناسایی مناطق تحت حفاظت

راهکارهای پیشنهادی:

- بهره گیری مناسب از تجربیات بین المللی در انتخاب مناطق تحت حفاظت
- بازتعریف و مأموریت گرا شدن مناطق تحت حفاظت کشور
- توجه به خدمات اکوسیستمی در انتخاب مناطق تحت حفاظت
- کاربرد معیارها و شاخص های مکانی مناسب برای انتخاب مناطق تحت حفاظت
- تدوین دستورالعمل شناسایی مناطق تحت حفاظت کشور
- بهره گیری از دانش فنی موجود در مراکز دانشگاهی و پژوهشکده های مرتبط در کشور برای ارتقأ روش شناسی انتخاب مناطق تحت حفاظت

جمع بندی

معیارهای انتخاب مناطق برای ارتقأ اثربخشی شبکه مناطق تحت حفاظت:

۱- کلان اکوسیستم های کشور

۲- یکپارچگی اکوسیستم/ زیستگاه

۳- دست نخوردگی اکوسیستم

۴- اکوسیستم/ منطقه با توپوگرافی حساس

۵- اکوسیستم/ منطقه با منابع آبی سطحی حساس

۶- اکوسیستم/ منطقه با گیاهان حفاظتی

۷- اکوسیستم / منطقه با گیاهان اندمیک و انحصاری

۸- اکوسیستم/ منطقه با گیاهان کمیاب و نادر

۹- زیستگاه جانوران حفاظتی

۱۰- زیستگاه جانوران اندمیک و انحصاری

۱۱- زیستگاه جانوران کمیاب و نادر

۱۲- اکوسیستم / منطقه آسیب پذیر نسبت به اثرات و پیامدهای فعالیت های انسانی

۱۳- زمین سیمای منحصر به فرد و کمیاب

۱۴- زیستگاه گونه‌های رأس اکوسیستم و طعمه خوار

۱۵- رویشگاه گونه‌های دیرزیست یا مسن

با سپاس از توجه شما